

Бүгү чурттарның пролетарийлери, каттыжыңар!

ШЫҢ

СЭКП Тыва обкомунуң, Тыва АССР-ниң Дээди Сөвединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

№ 273 (10565) | 1977 чылдың ноябрь 19, суббота

1925 чылда үндөөлгөн

Өртөө 2 көр.

АЖЫГЛАЛГА КИРИР ТУДУГЛАР

Бистин республиканың тудугулары СЭКП-нин XXV съездининг шийтпирлерин амыдыралга ботандырар дээш, Тываның экономиктиг күчү-шыда-лын чыйгыш чокка улгаттырар дээш кызымак-кай ажылдап турарлар. Оңгу беш чылдың ийги чы-лынын эрткен он айларының дургузуна республи-каның тудуг организацилалары 60,7 миллион рубль кол фондустар болгаш 83,4 миллион рубль тунуң капитал салышкындары ажылдап кирген. Улуг Октябрьниң төгүлдүг 60 чыл юбилейнге ал-лар Солдурган социалисттик чырыштын калбартпы-шаан, республиканың тудугулары оңу чаа-чаа күш-ажылыч чедишкинери-биле демделгези-лер. Улуг Октябрьниң 60 чылдыга алдаржыган соци-алисттик чырыштын эгелекчилерин авторуктар тудары-ның болгаш ажылдарынның бүдүрүлгө эргелели бо-дунун немей алган хүлээлгелерин күөстөгенин ба-ыйрал будүзүндө рапорттаан. «Тыва колхоз ту-дуг» каттыжышкындары Эргенде көжүг чоруур механизмдизиниң колхозунунун болгаш I-ги өвүк-тудуг эргелелинин коллективтери оңгу беш чылдың ийи чылдарының планын болгаш социали-стик хүлээлгелерин хуусаадан эрте-күөсөдип кенип динишаткан.

Элегес-Аксы суурда тууябу заводунуң чылда-ла 26 миллион тууябу кылыр бирги технологуг шу-гуму. Кызылдың алгы заводунда кидис манк кылыр цехтин бүдүрүлгө корууну, «Тудуг кезектери» ком-бинаттын ийи чазар заводун, хөгжүм-шин театры-ның бажынын, Шуурмактын ийи бөлүктөр черин-де чазаныла цегин, «Өөк», «Алдан-Маадир» сов-хозтарда клубтары, калың шынылыг авторуктар-ны, «Тээли», «Дей-Терезин» совхозтарда авто-мобиль гаражтары болгаш бүдүрүлгенин, соци-альтураның болгаш амыдыралды-лаа хөй-хөй ту-дугларын бүгү улустун байырларының бүдүрүндө дооскаш, ажылдап кирген.

Юбилейлик чылдың дөрткү кварталы чоруп турар. Бо дээрте тудугуларга эн-не харысалгалыг үс-бөлүр. Арткан кыска хуусааның иштинде бүдүрүлгө-ни болгаш чурталганын он-он тудугларын доозуп, ажылдап кирер ужуруг. А ол дээрте чылда ажылдап кирер фондустарының 60 ажыг хуузу-дур.

Ажылдап кирер тудугларга бүгү күштерин болгаш аргалары мөөнес, тудуг ажылынын темпи-зин улам шаккындыдып, тудугнуң бүгү-дө учас-токтарынын демниг ажылдарын хандырып турган, чүгдө ийчэн хожудаашкынын узуткан, бүдүрүлгенин чаа-чаа күчүлери ажылдап киреринин чыл планын күөсөдип чедип ал болур. Ол ийишк бо хүн-дерде монтажчыларга аянты-бүрү материалдары узук-соксаал чокка бээр, аларның ажылынын ийи ор-ганизаастары дыка чугула. Монтажчыларга тудугну кылдырып турар чаккычлар улуг узаны көргүзүп-болур. Элегес-Аксын тууябу заводунун коллектив-ини ону ажылдап киреринин мурдаңда монтажчы-ларга дуздалары-биле аларның бригадаларына каттыжып, дериг-херекселдерин эртеп, эдиктирери-ге дуздала. Оңу түнелинде тудуг ажылы планкин-чедип, Ынчага Кизылда ээт-сөөк заводу болгаш Кызыл-Мажаалга ээт комбинаты ажылдаар кадр-лар-биле ам-лаа четчелеттимезин, монтажчыларга дуздалашпайн турар. Ынчагаш бо тудугларны ажылдап киреринин хуусаазы үстүп болур чада-лас. Ол хамаан чок бо бүдүрүлгө черлеринин дирек-циялары монтажчыларга дериг-херекселдерин бээр графика бечир үзүп турар. Тыва АССР-ниң Көдээ ажыл-агый министрствозу көдээде кылдынып тур-гар тудугларын чогуур дериг-херекселдер болгаш материалдар-биле хандырып, четчелдээрине чогуур ийчэнгей салбайн турар.

Кижилерниң ажылдарына таарымчалыг бай-далым тургузары, тудуг материалдары-биле четге хандырылган болгаш тудуг техниканың чөп ажылдары чыл планын күөсөдип кирер дыка хөй тудуг-ларда крайнар, экскаваторлар, бульдозерлер анаа тургуулар азы чакгыс-ла ээлчег-биле ажылдап кирер таварылгалар эвээш эвес.

Доостур ужуруг бүгү тудугларга ийи болгаш үш-дээ ээлчег-биле ажылдаарын организастаары чу-гула. Бо талазы-биле курлавырлар тудуг организа-цияларында четчир. Бо хүнлерде бестин дериг-херек-селдерин, материалдарының четчелеттимезинден, ажылды чедир организастааваанында тудугулар-ның, монтажчыларның чакгыс ээлчеге долдур ажылдаар хамаан чок, анаа турар чоруктары бестин бар.

Тудугларны чогуур хуусаазында ажылдап кир-рери шеверлекчилерден база хамааржыр. Ынча-гаш аларның күжүн болгаш аргалары эн-не хар-ысалгалыг черлерге мөөнөп, чөп ажылдаары чу-гула.

Ам тудуг трестеринин, эргелелеринин партия ор-ганизацияларының дээштиг ажыл-чорудулгашыдан, аларнын ийни күштү чугула тудугларга мөөнөп, ийи ууртуруудан ажылдап кирер тудугларнын доостуру дыка хамааржыр. Олар тудугуларнын политинтиг болгаш күш-ажылыч көдүрүшкүдүн күштелдирер, социалисттик чырышты улам калбар-тыр, мурикачтарын дуржулгашан нелтердир дээш бүгү хемчеглерин алыр ужуруг.

СЭКП-НИҢ XXV СЪЕЗДИНИНГ ШИЙТПИРЛЕРИ — АМЫДЫРАЛГА!

БИРГИ ЧЕРДЕ

«Респотребсоюзтуң» үлетпүр комби-надым тургускандан бээр таптыг-ла он чыл бооп турар. Бо үениң дургузуна комби-нат амгы үениң чаа дериг-херекселдери-биле чаартылып, бодунуң күчүзүн улгат-тырган. Баштай комбинат орулга чөн ажылдап турган болза, бо үеде аянты-бүрү үлетпүр организаастары берип, республиканың чо-нуңчу чугула херекселери аш-чөм, үлетпүр барааннарын берип турар апарган.

— Бо чылын бистин комбинат чоңдан белектиелдерин хүлээп алыр, ону болза-а-радып кылыр талазы-биле мурнуку чыл-дардан чедишкенин ажылдаан—деп, оң директору А. Ананкин курзалар турар. — Белектиел черлериниң болгаш хамаатылар-ның хууза чыып, думажан аянты-бүрү нате-рындан, мөөгүлүрүндан, сатканы науста, агурени, помидор болгаш өске-дээ негалардан консервир кылдырып улам көвөдүп турар. Ол ийишк бисте даараныла чөги база че-дишкенин ажылдап турар. Улуг Октябрь-ниң 60 чылдыга алдар болдурган соци-алистик чырышка чогуун-ла бо цех тилектиг болган: бо чылдың он айларының планын 130 хуу күөсөткен. Ону коммунист, хоочун ажылыч Агафья Елисеева удурутп.

ажылың шынарын экинжидерин чедип ал-ган. Ында дааранычылдар Зоя Логинова, З. Фадеева дээр ийишк боттарының ам-гылыг бердинген, мурикачлар дыка хөй. Олар хол халтарын, аянты-бүрү фасонуң хелтерин болгаш өске-дээ кылгыларын чүгдө эки шынарлыг даараны чедип ал-ганнар. Даараныла цегинге коммунист күш-ажылычын коллектив деп атты бир ду-галарында тыыскан болгаш он кеңигүн-рери аңаа төлөгит болур дээш кызымак-кай ажылдап турар.

Үлетпүр комбинатының коллектив ийи-түзүмү чылдың ийи чылының планын даалгаларын хуусаадан эрте—декабрь 25-те күөсөдүп хүлээлгедип. Ону эртин он ай-ларының түнелдерин баштап турар: ниити продукция бүдүрүлгенин планы 106, а сайгарылыгы—102,5 хуу күөсөткенин.

ЧУРУКТА: «Респотребсоюзтуң» үлетпүр комбинатының даараныла цегинин му-риканчылары (солгай таладан оң талазынче) З. Фадеева, З. Логинова болгаш мастер-удуртунуч А. Елисеева.

А. ЗАЙЦЕВИЧ фотогу.

Чедишкенин быжыглавышаан

«Чан орук» совхозтун мур-данчы хойчуларының бирээзи Анай Бадаловна Севитбаева мал кыштагындагы шылбыктың белектерин доозарынын бол-гаш ону чедишкенин эрти-териниң талазы-биле немедде хемчеглер дугайында партия обкомунуң болгаш республи-каның Министрлер Чөвүлелиниң доостурун кимөөштиниз тап-тыжып көргөш, амгы үеде аян-ты-бүрү тудугу чорудуп турар. Маалым оңу беш чылдың баштапкы ийи чылдың доостурун көргөш болган. Со-циалистик күөсөдүлгөн дү-гуула бол 672 хураанын ийи чылда камгалан алыр турган. Ол хүлээлгө алыр күөсөдүлгөн болган азыраакпын 28 ху-рааны хөйүчү доруктурган, совхозуңга думажан. Дүк кир-гип алыр талазы-биле база-аа хүлээлгенинден хөй көргүзү-нү чедип алган.

Ынчага-даа ол көргүзүлгөр кылаңгар эвес деп малчын са-нал турар, ынчагаш чедиш-кенини быжыглаар соруда-биле немедде бестин хүлээл-гелерин алган, малды кышта-галды кирсеп. Кындай-лаа аянты чедишкенин келсеп-ден, оларны күш-ажылыч плещейышат, мергезилден хамааржыр деп, эш Л. И. Бре-жнев бодунуң мал ажылынын бөдүк мастерлеринге чага-зына айткан болгай. Шы-лап-ла, Анай Бадаловна бо-дуну карак кызыл күш-ажылы-ның азында бөдүк түпкөл-дериг болуп келген. Малчын өлөк-ыштаан өн белектерин мал чөмөрүн четчир кылдыр көргөш алган. Кызыл-даа оңу малдын продуштугун чо-руун дүлдүлдөш, ийишкел-дикти түнелдиз мал ба-нын кылырбайн, чаш төлдү, дүгү хөйүчү алыр дээр ол өм-рөпкег чакым-биле кызыл ажылдап турар.

X. КАРА-ОЛ. Эриң район.

ХӨВЕҢ ӨСТҮРҮКЧҮЗҮНҮҢ САНАЛЫН ЧАЗАК ЧУГААЛАШКАН

Каршы ховузуңда алды со-во-ла чедип системаны анаа-даа эмден ийи катан дүрөп — чартык чыл дургузунда тудуу алган. Ол чорукта ол аянты-бүрү партия ком-мунист бригадери Ш. Чарыев бо-логаш обком, республи-каның Мезиорания болгаш суг ажал-агый министрство-зу өрөпкү көргөн.

— Херектиг калчаар чоруп турарынын дугайына мен-де у-гүлчү дындаптыр турган. Чер-нин лаңдыр байдылгы тур-гары хайгааран турар бри-гадирлерден байдылгыды ил-тустүрүмүнүн төлөвүлүгү.

СЭКП КАА-ХЕМ РАЙКОМУНУҢ ПЛЕНУМУ

Дүйнү СЭКП Каа-Хем рай-комунуң пленуму болуп эртен. Анаа организастыг айтиртыгы чугаалашкан. Н. П. Федоро-вту өске ажылыч шылбыкы-биле долбаштыр өнү СЭКП рай-комунуң бөргө кижигүнүнүң болгаш бирги секретарынын хүлээлгениден хостаан.

СЭКП Кызыл хооромунуң хураалдар залында күрүне ал-бан черлеринин ажылдагыч-ларынын профывалет обкомунуң V пленуму болуп эртен. Анаа СЭКП ТК-нын октябрь Плену-мунга (1977 ч.) болгаш ССР-ниң Дээди Сөвединиң аманч-чөк чөдөп сессиясына СЭКП ТК-нын Чингине секретары, ССР-ниң Дээди Сөвединиң Президиумунуң Даргазы эш Л. И. Брежневтин илеткелден айттылган сорудаларга хол-башты күрүне албан черле-ринин ажылдагычтарынын профывалет организацилалары-

ССРЭ-НИҢ ДЭЭДИ СӨВЕДИНИҢ СЕССИЯЗЫНЫҢ МҮРҮНУДА

ССРЭ-ниң Дээди Сөвединиң төснү чыбыжының сески сессиязын чыбылдыр-биле холбаштыр, 1978 чылда ССРЭ-ниң экономикалык болгаш социал хөгжүмүзүнүнүң ирүне планын база ССРЭ-ниң ирүне бюджетин, а ол ийишк 1976 чылда бюджеттин күөсөдүлгенин дугайы-нда өтчөттү баш бурунгаар чуугаалашып көвөрүн болгаш оларның талазы-биле түнелди ССРЭ-ниң Дээди Сөведи-нин палаталарына киирери-биле белектиелдерин ССРЭ-ниң Дээди Сөвединиң Президиуму ССРЭ-ниң Дээди Сөвединиң палаталарынын план-бюджет болгаш өске-дээ доктаамал комиссияларынга дааскан.

ССРЭ-ниң Дээди Сөвединиң Президиумунуң Даргазы—

ның бирги оралакчысы В. В. Кузнецов чөвүрүнүн 16-да доктаамал комиссияларнын даргаларынын чөвүлөл хура-лын кылгаш, 1978 чылда ССРЭ-ниң экономикалык болгаш социал хөгжүмүзүнүнүң ирүне планын, 1978 чылда ССРЭ-ниң ирүне бюджетин база 1976 чылда ССРЭ-ниң ирүне бюджетинин күөсөдүлгенин дугайында өтчөттү Эвилел Сөвединиң болгаш Националдар Сөвединиң план-бюджет база өске-дээ доктаамал комиссияларынга чуга-лашып көвөрүнүң чурумунуң болгаш хуусааларының ду-гайында айтиртыгы аңаа чугаалашкан.

(СТА).

ХҮЛЭЭЛГЕЗИ БЕДИК

«Чодура» совхозтун №1 хөйжү бригадасы бо чылың күс хөйгө өлөштүр 85,5 хураганын, хөйдүн-ла 2,8 кило-грамм дүтү кыргып алган, республиканың дээр бригадала-рын арасында кирген. Бо чылын кыштагылашканын ор-ганизастыг эрттер дугайында партиянын болгаш чакратып доктаалары болгаш СЭКП ТК-нын Чингине секретары, ССРЭ-ниң Дээди Сөвединиң Президиумунуң Даргазы эш Л. И. Брежневтин мал ажылынын мастерлеринге чагаан бригадасын хурааныга таптышкан, анаа дүпүтү кылыр ажылдарын дүгүржүп, өнү күөсөдүлгенин кирсептилер.

Бар аргалары, курлавырлары савап көргөш, үк коллек-тив оңу беш чылдың үштү чылында куженишкенин ажыл-даары нөгеп турар бедиткен хүлээлгелери алган. Чүс хөй-дүн-ла 91 хураган, хөй бүдүрүлгө 2,8 килограмм дүт—че-дип алыр сорукта ол. Бригаданың бүгү колхозунуң кышта-галарында чөдө берген. Септеп белектер каан чылым кышта-галарында эрге көшкөн эрткен чылым бир казын кагалтаас дээш ол. Чүте дээрде ийчэн сөөк күөсөдөргө мал дегилгезин азын чидирген. Ол ийишк бо үеде хөйларга немедде чөм-би берип эгелекчил эки. Эртен оларге үнер бетинде хөй ком-мунист тий турар. Мал суггарганын шыгыраштып Эртен чылында суг сөөктүрүпө көргөшүлдү-лө хөдүмүндө-ла тургу-найн турган болза, ам түсөй талондарын кылган. Суг сөөк-түзүчү чолаачынын ажылы малчыларнын ат салган дем-делгезин суггаар үлетттилер.

Мал чөмөн кыштагаларда чедиртинген. Котан бүдүрүлгө 30—40 тонна ситен, ногаал сула өнөкчүлүк турар. Оңу малчын бүдүрүлгө хүлээлгөш, чөмөрүниң нормаларын тедаткан, рационарныг тургускан. Мал оларларын шүүт-ла паныян хөвөткөн: оонданын бетинде, улуг сөөк дүшкөндө, хэр хөвөткөн олтар чери бо, тыраң хөйлар—манда, төрөөн хөйлар—дүгө дээр ийишк. Ынчагаш ийишк-биле чуга-лаарга, бригадга эртен кыштагалашканында бергедешкенин-де толаргай түнелдерин үндүргөн.

Социалистик хүлээлгелеринге келер чылым белектер е-генин мурунку чылдардан дыка хөйү—250 тонна чедир курлавырларын, кыштагаларын дүгөк септе-лгезин чылын кылыр, а шүүт белек кылыр октябрь 1-ге чедир маап-ла доозар деп база дүгүржүп алганнар.

Хөй чылдарда кызмак күш-ажылынын атымында көкү чедишкенин бөдүп, сурагып турган бо бригада (брига-дари аманч коммунист Владимир Станин) оңу беш чыл-дын планын аналдаларын дөдү болгаш ажыр күөсөдүп дээр белек көдүрүшкүдүн, хөй-аңгыг ажылдап турар.

Л. НУРЗАТ. Тес-Хем район.

ОН БЕШ ЧЫЛ БОЛДУМ

Улуг Октябрьниң 60 чылды-га күш-ажылыч белектердиг ужураар дээр бистер соци-алисттик чырыштын калбартын, тура-оруктар ажылдадымын, бистин чүрүтүстү ийиң бүрү-тү ажал-биле хандырылган, эртем-билиттиг, профывалет чөргөрганын чоруур. Оңо чакың дилемени, удурут тур-гары бригаданың дүңгүнү-дүрү мен суу чуталаалай.

Тудугуңуң профывалет шылбыкты алдында ажал чөргөрганың бис. Чүте дээрте тудугуңуң ийиң хөйларды хоорай, суурларын, күтүлүг ГЭС-терин, атомдуг электрос-тапкыларын— тудуг-биле доостурун бүгү ажылдарын кызып турар. Ийиң бүниң ажалымыңа чөргөрганың чоругу бо. Кам-ла чыл бурун-дуга эртен чөк турган чедир Кызыл-аңгыгы дөртүк, бөшкү микроайларын чактыла бер-ди. Оңу ажал-кап болгаш, столовалары, амыдырал хандырылганын, өңгөлдөгү чөдөр-лүгүн чорустары бедип ү-гүлөк берген турарын көргөш магадип, чөргөрганың бис.

Каш чылдар мурунда хоор-гомдон бөдүк чуртталга бажындарына чурттан турган хөй-хөй чуртталгалар ам чаа-гайжымд тултуган бажындар-мы көзүң кирип турда, олар-ны бөрүшкүдүн чүте дөңсөөр боор, Септинин хандыгыңдан «Четтерди» деп сөстү бис-терге, тудугуңуңа, олар сөп-төн турар. Анаа калган чөргө-рганың бис!

Улуг Октябрьниң байырла-дыга бистин бригаданың кийишкени күш-ажылыч белектерин умураалып тур бис. Бо чылдың ийиң өнөкчүлүгү дээр хүлээлгезиңиң хуусаа бе-тинде дүгөсөдүлгөңүң— ол—байырлаага салың төлөгит бөдүлгөңүң. Сентябрьның планын 105,2 хуу, а 9 айлар-ны—114,1 хуу күөсөткениң. Бо саннар калган чедип алды-ныны бажындары бригадга кийишкениниң демниг күш-ажылыңды, бичегит салгыла-чурумундан, өнөкчүлүгү ажал-дыга хандырылганыңдан тө-дөп алдыңгы.

Ажыга мергезил, эш-бө-рүткө үндөгүлүг, хөй чылдар-да ажалдын— тудугуңуң ийиң бисте хөй. Отары В. Дубинин, В. Сидоров, С. Сергеев, Б. Кузлар, А. Шарангит, Н. Моро-зова болгаш оон-даа өскөкөр хандаржыр.

Тываның тудугларыңда ажалдан эгелекчилер бээр 15 чыл чедип тур. Оңу 13-й бри-гадирлердин. Найысалмазды-гын хөгжүлдөөшүгө кийишкенин удуручун Коммунист партия, Совет казан бедип-биле үн-дөгүн, күш-ажылыч алдар ор-денниң үштү көргөш-биле, де-люеттиг хөйкөк медалы-биле шаардааныла улам соруп, ка-пчы, колум дыкым ажылдаар кийиң.

Ажылдар, дыштанар, өрө-нүр болгаш оон-даа өскө эрге-дерин биске чакан берген Улуг Октябрьниң ачынында магадыл чагай амыдырал, чурттан коммунист ийиң дегид дүгүржүлүг чор бис. Оңу улуг аас-нелдиң найда боор. Ада-чуртуңуң Улуг дайымыңды кирсептирив, күш-ажылыңды хоочуну, бөдүн ийиң тудуг-лу мен аңаа чөргөрганың чоругу боор.

М. ШИПОВАЛЕНКО.

командеетти тудугуңу брига-даның бригадари, Тыва АССР-ниң алдарың тудугу-жуу.

В. КУЗЛАР.

СОРУЛГАЛАРНЫ ТОДАРАТКАН

улуг согуурга-биле өөренип турары болгаш өөргөш аянты-бүрү дөдөгүлүгү программа кылдыр хөдөө ал турарын плещейли демделгезин.

Пленумга күрүне албан чөдөрүлгө профывалеттерин Чоюн-Хелгун, Бла-Хем, Кы-зыл райондарынын даргалары Л. Ч. Мейнун, А. Н. Петров, З. Ф. Курганская болгаш оон-даа өскөкөр ийи-нуңда сагал берсептер. Пленум чутуура-биле өөренип турары болгаш өөргөш аянты-бүрү дөдөгүлүгү программа кылдыр хөдөө ал турарын плещейли демделгезин.

ЧАРЫШ ХРОНИКАЗЫ

ЧААЛАП АЛГАННАР

Улут-Хем районун «Күш-ажылдык хостуу» совхозунда И. Андреев уюрткан ыш белеткелчилеринин бригадасы боюнбайлыг чыда ай, квартал планын донгалам ашыр кууседип келген. Ол чеднишинининири чамыды — Бригада ижигуунерини аразында социалистик чарышты дээштик организа-таанында.

Чоокта чла ыш белеткелчилери октябрьның түңүлүгүн үндүргөн. Хүн үлүүн 110—115 хуууан кууалтапай келген тракторист Д. Доаш, ажылчынар С. Даваа, Д. Нырғыс, Г. Монгуш олар социалистик чарыштын тилекчилери болуп, совхозтук дирекция-зындан аяша шаңчалдыр чаалап алганнар.

РАПОРТТААН

Кызылдын столваллар болгаш ресторандар третиин коллективтеринин аразында социалистик чарыш калбарган.

Бот-орулга-чарыгы а л г м 4 коллективтик стол-валларын аразында калбарган чарыша № 17 сто-валая тилекчи болган-Моон муранчалыра М. Е. Феоктистова, Т. А. Новалёва, В. Е. Перегорий болгаш эсе-нелерини даа кызыман иж-нерини аразында у столва-лы бо чыл планын куусаа бе-тинде куусеткеш, СЭП Кы-зыл хооронунга рапорт-таан.

Хүлээлгелер канчаар куусеттинин турары? ХАРЫЫ КЫЛДЫР

Сөс берип тур бис

ШАҢНАЛ, МАКТАЛДЫ

АЖЫГЛАВЫШААН...

Бо чыл онза болушкунулар-биле дем-дектелтишти турар: бистид амьдыралымыста Үндүс Хойбууу — ССР Конституцияны хузаан алган, Советтер чуртуун 60 чыл юбилейин демдегелген бис. Совет улустун амьдыралында ол төөтүлүг болушкунулары күш-ажылдык чеднишин-лер-биле улутур дээш бгү улустун социалистик чарыш улам-на калбарып, коммуна дээш демиселге чаа-чаа бурундаар базымнары болдурган. ССР-ниц болгаш РСФСР-ниц Доода Советтеринин, СЭПН ТК-ниц Улут Октябрьның 60 чылнага ту-рсааткай каттыккан байырдыг хуралына СЭПН ТК-ниц Чыгыше секретары, ССР-ниц Доода Советтин Президенту-лун Дагдааи он Л. И. Брежневтин илет-келди айыттыгына чеднишкенир база моон сонгаары улут сорудалар бистид тулут оргелденни ажил-ипчиликтерин по-литиктик болган күш-ажылдык көдүрүш-күңүн улам күштөлгөн. Бо хүнүлде бистид коллективтик кедигуунери онгу беш чылдык ийги чылынчык планын даалгаларын болган социалистик хүлээ-гелерин хуусаадан эрте кууседир дээш наш дамшар күненикишин-биле ажылап турарлар.

Улут Октябрының 60 чылнага улуттур алган социалистик хүлээгелер бистег эрге-ледеде чеднишинин куусеттинин. Уш-ку кварталдык түңүлгелерин бугуар бирги черин Л. Мянзаның бригадасы алган. Оод улутрткан коллектив он аяларның тулут-монткаж ажылдары аяларының планын 100,2 хуу куусеткен. Коллективтик чеднишинини таварылга эвес, илде социалистик чарышты дээштик организастан, илде бурууа түс-түс хүлээгелерин алган, түң-үлгелерин досталып үезинде үндүрүп, муракчылары вымелдер, ортегтик бе-леткелер-биле шапчал-мактал турар. Брига-дада Т. Осипова, Т. Торенко, Н. Алиева болгаш оон-даа эскелер квартал түңүл-гелер-биле муракчылар болган.

Эргелелдин өскө-даа бригадаларынын план болган социалистик хүлээте дээш оон дудак зон аямдаан турарын айтыр алаар. Чизко, тулут-монткаж аялдары-нын он аялар планын куусеттенинчи түң-үлгелери А. Ельмановның болган В. Сафро-нованың-даа бригадаларында ден чы-гыс болган. Иманганш бо иш бригада чарыштын ийги черин үзеткен. Социалистик чарыша ачыр-дачыр ден чорун турар бригадаларда Н. Боровыкина, И. Дамчай, Н. Монгуш дээш ышшаң, боттарының азымынга бердигер муракчы-лар хой, Эркени он аяларда бистид эрге-ледени бригадаларынын аразында социалистик чарыштын үшү черин Г. Григорьевичин бригадасы алган.

Будуреленин бүгү адырларына чеднишинининири күш-үндүсү — социалистик чарышта ден чүве кымга-даа бид-дигер. Ону бис база практика кырынга көрүп турар бис. Чогуу-на оон учурунда СЭПН ТК, ССР-ниц Доода Совет болгаш ССР-ниц Министралар Човулдери «Совет улуска Кимтарымыда» онгу беш чылдык планын хуусаадан эрте кууседир, буду-ругеленин ажилынын улуттарыны болгаш ажилдык шынарын экижидери дээш тулу-устун социалистик чарыштын улам кал-бартарының чутулазын онаашан айтыш. Бистид дортоң эсе дугуар тулут эргелели-нин ажилычылары, инженер-техниктик ажилдагычылары партияның болган чазак-ты он Кимтарымыга харыс ыялдар онгу беш чылдык ийги чылынчык планын хуу-саадан эрте кууседир дээш социалистик чарышты улам калбартыр бис.

Л. ПАТРУШЕВА, эргелелдин инженер.

Бистид совхозтук мал чема белеткелер механизастан отряды бо чылан сикте белеткелер социалистик хүлээгелерин 125 хуу кууседип, 3200 тоннаын орунга дорт муң ажык тонаа ситенин белеткеш. Ол болза совхозтун деискеринге дужуу чала болган бо чылда ийитинини маалымга четири чема белеткелерини улут улуту-дуулаш болган. Күш-ажылдык коочуу, коомунист Казак Илтип-олга улутрткан мал чема белеткелерини механизастан ол отряды чатып бо чылда эвес, харын оон мурунда-даа чылдарда маалымга ажилда, күш-ажылдык коммунистик бубиле көөрүңү үзөгөр чинезин көргүзүп келген. Механизастан отрядын күш-ажылдык чеднишинининини кол үндүсүн—ажылдык ани организастанында, социалистик чарышты дээштик, боттут ыялдар туруска-нында.

Сикте белеткелерини үезинде аянолар-нын, түс-түс ажилчыларыны социалистик хүлээгелеринини кууседенин түңүлгелери чеди, он хонуптан үндүрүп турган болган шапчала-макталды аямдаан турган черлеринге тывыскылаан. Мал чема белеткелерини доозугаланын соода, социалистик чарыштын түңүлгелерин үндүрүп турда, В. Сукутер-оолдук, Б. Монгуш-оолдук, В. Шелехостун аяноларынга 200-200 рубльди шапчалдарын тывыскылаан болган оларын шулдугу аямдаанын, социалистик чарыштын тилекчилери болганын чарыан. Социалистик чарыштын түңүл-гелери донгалам үндүрүп, шапчал-макталды оон пегелдеринде көрдүгенин бугуар тыпыра ажил-ипчиликтерини күш-ажылдык илеткелерине, сагыла-турумуна улут дээштик бооп турарын моон көрүп болтур.

Материалдык болган моральдык адыт бер-ишчилеринин күш-ажылдык будуркчулук беддеринге салдырын совхозта чүгө мал чема белеткелеринде эвес, өске-даа адырлардан көрүп болур: Сүт-бараан фермаларынын, түс-түс сааччыларынын аразында социалистик чарыш сүт будурерин чылдан чыске көвүлдеринге улут салдыр-дык бооп келген. Моон мурунда чылдар-да бистид фермаларымыска бир илекке онааштыр чылда иш муң дугуар ажык сүт саан алган сааччылар колдууда тур-баан болза, бо чылан ийдиг көргүзүңү

Олга Сапаякык, Кара-кыс Санчый-оол, Диртый Монгуш болган өскөлөр-даа чеди аялар аргаларын. Эртен чылдын ий-беди көргүзүңүтү болган сааччыларын чыл түнүлгелеринде хой чуур маашпалар-биле шапчалап бис. Бо чылдын социалистик чарыштын пегелдерин бугуар эш шыла-раан сааччыларын соодукчулар, хел чуур маашпалар-биле, бйлаа ажаакчыларын хел-иптер-биле шапчалып көргөн. Оларын кымырга тысымын чылдын түнүлгелери көргүзөр. Социалистик чарыштын пегелде-леринде чугае будурелени улуттарынын эвес, а шынарын экижидери база көрдүңүп турар. Сүт будуреленинге хамаарыштыр сүттүн кызын бедиткенин база санаар. СЭПН обкомунун, Тыва АССР-нин Министралар Човулдеринын кыштаглаашкына белеткел дугайында доктааларында дүүштөр хемчегелерин совхозка ажимдан кылган болган кыштаглаашкына үзегер-лик белеткелер талазы-биле социалистик чарышты чарыла турган. Оон түнүлгелерде кыштаглаашкына белеткел ныска хуусаа-да доозугалан. Кыштаглаашкына белеткел-ге эш эки көргүзүңүрүңү Чогуура сабыры чедип он, шапчал-макталды алган. Кыш-таглаашкына эки белеткеленин малчы-ларын база мактал, шапчала.

Совхоз будуреленин муракчылары денкенин аяны-бүрү хелирлерин ажим-гал турар бис. Бо чылан ады саачыта, малчыга Уш-Белдик, Чедер курорттарына, ийи икжиге Тывадан дашкаар тоң ку-ротт дашталыла бажымаларына дашта-лыр дүүштөрүн кире береп, Хойлугу Салын Тумат турары маршрут-биле ажур-а-лаш келген.

Совхозтун ажил-ипчиликтерини социалистик хүлээгелерин чаа ажил-алык чыл эргелеринин мурунда ажимдалп кылган, хүзөөл өн эгелээр. Чыл дугузунда ону кууседир дээш ажимды чорудун, социалистик хүлээгелерин кууседенин ай, квартал аяш-биле үндүрүп. Ол бүгү күш-ажылдык будуркчулукун бедилип, ажил-ипчиликтерин бедик илеткелит ажилда-рыл база хандыраар.

А. ХАДНАЕВ.

«Күш-ажылдык хостуу» совхозта проф-зүлеленин ажилчын комитетинин дар-ганы.

МУРНАКЧЫЛАР ЧУГААЛАП ТУР

АПРЕЛЬДИН

УЛУУНДЕ МЕН

Хоорайын аямдарал хандырылга номбиндыланып илде даараар Мехтескы-аанын коллектив Улут Ок-тябрының 60 чыл юбилей-ин багай эвес көргүзү-лери донгаш. Коллектив-тин оа чеднишинининири мзон удурткамын 4 кижн саставыте бригаданын илде сестескелерини кигиреп тауу биче эвес. Бо юбилейин чылда бри-гадалар, түс-түс илелер аразында күш-ажылды мармылда, ажимдык шы-нарын беддери дээш деми-сеа калжамында артык кабарган. Аяла бистид бригадалык база илдекит-тиг киржиң турар. Мзон ка-ды ажимдалп турар өөрүн Н. Елинков, Г. Сат, В. Пеле-гин олар ай планын докта-тамаал ашыр кууседип кел-ген.

Мен боудум адымга раз-рядтын илде дааракчыла мен. Онгу беш чылды дорт чыл ады айда бурпн доо-лар—мзон сорудалым илди. Сөгтөөн соозтеге эс болуу дээш кызыман ажимдал, ай планын 130—140 хуу кууседип келдим. Юбилей-лик чылдын планын онаа-лаан хуусаа бетинде чеднишинини куусеткеп, бо хүнүлде 1978 чылдын апрельдин тауула ажимдал тур мен.

Б. ПАТОХИН.

Кызыл хоорай.

ШЫНАР—БИРГИ ЧЕРДЕ

Кандык-даа будуреленин ажимынын кол чууу — план кууседени-биле кады будурер продукцияның шы-нарын айттырмы бириг чеге кирер болбай. Комму-нистик күш-ажылдык буду-ругелени — республика тип-ографияның парлаар цег-генин ажимчылары ону бедик харысала-биле бил-ип турар бис. Бистид ле-гиш социалистик чарыш кабарларда будурелени планын кууседенин, про-дуктивтик шынарын та-лазы-биле база аял көрү-зүлгелер бооп келген. Ол бүгү дээш Улут Октябры-ның 60 чыл оннда хети будуреленин дирекцияны-ны, партия база профес-иел организациаларының дипломну-биле шапчала.

Мен боудум база илдиг дипломну адым. Онгу беш чылдык баштайгы ийи чы-лынчык планын Улут Ок-тябрының 60 чылнада куу-седипкен мен. Өөредилге номнарының партия, дипло-мнарны, чалага билетте-рини база өске-даа чуудер-ин 3—4 адым будук-биле парлаар харымсагалыг аямдык менэ хууседир-ген чүве. Бо чылдын пла-нын 112 хуу кууседир, элөөн хой материалын аямдан алыр хуузагенин алган, ону 123 хуу куусе-дин, материалдары, ила-гыял кадык, ажил саамай-ны база калып алган мен.

Т. ШЕГЛОВА, республика типография-нын паракчымы.

ӨӨРҮНЧҮГ

Юбилейлик чылдын пла-нын онаалдарын болган социалистик хүлээгелерин додуур база ажил кууседир дээш күш-ажылдык чарыш бистид ферманын саачы-ларынын аразында чыл эге-ниден бээр калбарган. И-манганш кижн буруу-ле бо-дулга бажыталаан илекте-ринден хой сүттү саан агар дээш аяалада, чеггерле-ни экижидеринче ичиге-гейин саган.

Ферманын сааччылары-ның болган өске-даа ажил-ипчиликтеринин, бир демиг ажимынын даламдык бил-ги коллектив III квартал-дын түнүлгелерде респу-бликаның муракчылы ферма-ларын аразында киргең өөрүнчүг.

Бо чылдын эртен төс аяларында бир иштененен 2230 килограмм сүттү сап алган, ферманың сааччы-ларынын аразында чарыш-ка бириг черин аласар. Ийги черин мээд-биле чарыштын Монгуш Адыны кыске алган. Он аяларын түнүлгелерде ол мен аша берген. Сааччылар Татьяна Оррик, Мамияла Монгуш, Долама Монгуш, Шет Куу-ларынч көргүзүңүрү база эки.

Л. ОНДАР.

Чоон-Хемчиге СЭПН-ини XXII сессияын аттыг совхозтук Доргун ферма-зынын сааччымы.

БУГУ КУШТУ—ЧЫЛ ПЛАНЫН КУУСЕДИРИНЧЕ!

ТЫВЫСКАН

Танды районда «Револу-циянын чалбынын» совхоз-тук Ирсонор сүт-бараан ферманынын ишчилери ну-рунуге хой сүт дээш респу-бликага калбарган социали-стик чарышка илдепийлик киржиң, бо чылдын эртен айларынын түнүлгелер-биле тилекчилериниң одурунуга кирген.

Ферманын сааччылары бо хүнүлде чедир бир илекке онааштыр 1711 килограмм сүттү сагган болгаш план-дан ашыр 60 тонна сүттү будурген. Юбилейлик чылда калбарган чарышка илде-пейлик киришкен коллектив эртен чылдын бо үезинге денкээрге 80 хуу бедик көр-гүзүңү чедип алган.

Сааччылардан Татьяна Биче-ол бир илекке онааш-тыр 2019 кг сүттү саггаш, өске өөрүн мураан. Аяла совхозтук дирекцияны өөрүп четтергенин илереткен бол-гаш туснай шаңчалды ты-выскан.

Чарыштыг бригадалар

Улут Октябрының 60 чы-лын байырааларынын буду-рунда «Тыва сүт тулугу» автобазанынын он дортук болгаш дортук бригадаларынын аразында чарыш улам күштөлгөн турган. Чүге дээрге автобазанын эш дээр бригадалык социалистик чарыштын тилек-чилериниң колонназы-биле байырыдыг өскө-даа өнөр ужурлау. Аяла В. Волгас-тин улутртканы чолаачылар-нын 14-ку бригадалык күш-ажылдык чеднишинини чед-ип алган. Ол бригада бай-ырлалга чедир онгу беш чылдын ийги чылынчык даалгалыны куусеткеш, бо хүнүлде 1978 чылдын үлүүн ажимдалп турар. Бригаданын иштинде чары-шка «ИПД» чолаачымы Г. Окодыяков (чурукта) муранп турар. Оон эгитери В. Миронов, В. Пушкарев (адаанда чурукта) олар чылдык эртен он айла-рында сөөртүлге планын 130 хуу куусеткенер.

Дортук бригаданын чо-лаачыларынын түнүлгелери бола-ла олардан дудак чөп: олар чугае самосалдар-биле ажимдавышпаан, ийи чыл планын чоокта куусеткен, ам 1978 чылдын үлүүн чирешкенер.

Бистер он дортук бри-гаданы ияла-ла чедер бис — деп, бригадир В. Дряклов чугаалан турар (ортуунда чурукта) соогай таладан оң талазынче Н. Галета, В. Дряклов, А. Неволни болган В. Чаныч олар Бригадалар аразында чарыш үргүзүлөвишпаан.

ЧАРЫШ—1977 ЧОГААДЫКЧЫ КВШ

НОВАЯ ЧЕРА

№ 11 (48)

МУРНАКЧЫЛАРГА ДЕҢНЕЖИР, ХОЖУДААШКЫНДАН УШТУНАР

Онгу беш чылдык ийги чылынчык төнеринге чедир бир ай чээрби ажим хонун артыан. Республиканын ажил-агыялары мал ажилынын продуктуларын буду-ренин планнарын канчаар кууседип турарыл?

Үлетпүр

Чогаадыкчы бубиле ажимдал, ажил-агыялык чаа ар-галары ажимдаанында «Росводпронун», «Тыва көдө тулуг-лун» демир-бетон кылар заводтары, «Ала-Хем» хомур-даш разрез, Туранин ийи белеткелер пунштуу, Шагаан-Арыгың амьдырал халды-рылга коопинады, «Сельхозтехника» Шагаан-Арыгга салбары болган Кызылдың болган Кызылдың будурерин болган сайгарарынын талазы-биле ийи чылдык планын куусеткен.

Көдээ ажил-агыя

Улут-Хем районун ажил-агыялары өртен чылдын бо үезинде деппелден 17 хуу хой сүттү будурерин, чыл планын кууседипкен. Амьдыланын сүт будуреринин чыл планын куусеткен чаныгы-ла район ол болуп турар. Онгу беш чылдын бирги чылдын он аяларында бир илекке онааштыр сагган сүт ол районга чугае 815 килограмм турган болза, ам — 155,9 ол—республикада дортук көргүзүл-дур.

Улетпүр

Ычалаа-даа үлетпүрүң ажалында хожудаашкынар хой болганын айыста чогуур. Эртен 10 аяларда үлетпүр продукциянын будуреринин-даа, сайгарарының-даа планын чедир куусеттенин.

Үлетпүр

Инитван-биле 44 млн. рубльдин продукциямы чедир сай-гарынамын, 43 будурелелер продукция сайгарарының пла-нын чедир куусеткен.

Улетпүр

Күш-ажылдык будуркчулукун 19 будурелелер куусеттени-ниниң уламдан 11,9 млн. рубльдин продукциямы алыр ар-ганы олар чедиргенер. Ол иштин 15 будурелелер күш-ажылдык будуркчулукун эртен чылдын 10 айларынын деппелден куудулган. Бо талазы-биле хожудаашкынынын иланың «Улут көсөктери» коопинады, Ак-Доурастың үлетпүр будурелеге коопинады, Кызыл-Мажалыктын туубу зав-оуду, Шуурамыктын ийи белеткелер пунштуу, Чадаланын районнар аразында «Сельхозтехника» каттыжымшыкы болдуруп турар.

Улетпүр

Тулут материалдарынын, аш-чөм үлетпүрүнүн будурелге-лери болган металл болболазырадыр адырның заводу бар ар-га-куруаларынын конок ажилда, оожум тем-биле ажимдал келген. Оон уламдан 5,4 млн. экен туубу, 2,4 муң тонна чугае, 5,6 муң тонна даг-дугу, 331 тонна эрт, 213 тонна хлөб-булга икыллары, 30 муң вал сүтсүз аймаа болган оон-даа агыда дык хой продукция чедир алды-маан.

Чыл төнүзүңгө чедир артык үлө чөп ажимдал, хожу-даашкынынын чылдыланын, планын онаалдарынын куу-седенин чедип алыр дээш ажим-ипши коллектив бүрүзү бүгү күштү моонээр ужурлау.

Моон алган көргө, бир ажимынын продукциянын будуре-ри республикада элөөн дууренчип байлаада туруп турар. Кыштаглаашкынын организа-старттериянда мал ажимы-нын продуктулугу чоруу кол камааржыр. Иманганш кыш-кыде бүгү хемчегелери аш тургаш, продукция будурерин көвү-лестери, илдепийлик чылда күрүңге эрт, сүт салдырын план-ын даалгаларын кууседир—Тываның мал ажимдагычылары-ның кол сорулгалы.

